

„Europejskie Centrum Architektury w Krakowie” – kształtowanie współczesnej formy architektonicznej w kontekście środowiska mieszkaniowego.

”The European Centre of Architecture in Kraków” – Shaping a Contemporary Architectural Form in the Context of a Housing Environment.

Struktura przestrzenna obiektów architektonicznych w kolejnych epokach historycznych dyktowana była możliwościami technologicznymi, materiałowymi oraz tradycjami estetycznymi poszczególnych cywilizacji. Współczesność stwarza nieograniczone możliwości kształtowania formy architektonicznej. Kreowanie współczesnego obiektu architektonicznego oznacza organizowanie danej przestrzeni w kontekście szerokiego oddziaływania społecznego i przestrzennego. „Podstawową cechą architektury współczesnej jest ciągle poszukiwanie nowego wyrazu przestrzennego, związane ściśle z szukaniem nowych rozwiązań funkcjonalnych i nowych możliwości konstrukcyjnych”¹. Idea architektury kształtowanej w sposób niestandardowy, wykorzystującej założenia nieortogonalne, uzmysławia pewną bezgraniczność w kreowaniu współczesnych rozwiązań przestrzennych. Wirtualna przestrzeń zagubienia statyki kierunków pionu i poziomu, nadaje budowli wolność skojarzeń i przeżyć emocjonalnych w odbiorze użytkownika. Idea ta stała się jednym z wyznaczników komponowania obiektu „Europejskiego Centrum Architektury”², zlokalizowanego w Krakowie przy ulicy Ferdynanda Focha.

Przedmiotowy budynek został zaprojektowany w miejscu unikalnego styku tkanki miejskiej z krajobrazem naturalnym rejonu Salwatora i rzeki Rudawy, stanowiącej naturalny dział tych struktur. Ta wyjątkowa lokalizacja wpłynęła na sposób komponowania bryły budynku. Unikalny wgląd z Kopca Kościuszki wymusił potraktowanie piątej elewacji obiektu, na równi z pozostałymi, jak również uświadomił znaczenie proporcji naturalnego tworzywa jakim jest trawnik w stosunku do struktur zurbanizowanych (il.3). W wyniku analizy przestrzennej miejsca inwestycji, przyjęto wyznaczniki rozwiązań

The spatial structure of architectural objects in historical epochs was dictated by the technological and material possibilities as well as the aesthetical traditions of individual civilizations. The present day produces unlimited potential of shaping an architectural form. Creating a contemporary architectural object means organizing a given space in the context of a broad social and spatial impact. “The elementary feature of contemporary architecture is a continuous quest for new spatial expression, closely related to a search for new functional solutions and new constructional opportunities.” The idea of architecture shaped in a nonstandard manner, using non-orthogonal layouts, makes us aware of certain boundlessness in the creation of contemporary spatial solutions. The virtual space of the lost statics of the vertical and the horizontal gives an edifice the freedom of associations and emotions in a user’s reception. This idea became one of the determinants in composing the object of “The European Centre of Architecture”, located in Kraków in Ferdynanda Focha Street.

This building was designed at the unique meeting point of the urban tissue and the natural landscape of Salwator and the Rudawa River making a natural division for these structures. Such a special location influenced the manner of composing the form of the building. The unusual insight from Kościuszko Mound forced the designer to treat the fifth elevation of the building on a par with the others and proved the significance of the proportions of a natural material – a lawn – in relation to urbanized structures (ill. 3). As a result of a spatial analysis of the investment site, determinants of designing solutions, based on the idea of freeing the area of the plot from cubature solutions maximally and hiding some functions underground as well as adjusting the object both to its urban context and its natural surroundings, were accepted. Contemporary mercantile tendencies of administer-

projektowych, oparte na założeniu uwolnienia w sposób maksymalny obszaru działki od rozwiązań kubaturowych i schowania części funkcji pod powierzchnię terenu oraz dostosowania obiektu zarówno do kontekstu miejskiego jak i naturalnego otoczenia działki. Współczesne tendencje merkantylne dysponowania przestrzenią miejską sprowadzają się do bezwzględnego wydzierania przyrodzie niemal każdej wolnej przestrzeni w celu jej zabudowania. Projektowany obiekt ma być przykładem nowatorskiego i przyszłościowego podejścia do projektowania, ukazującym możliwość stworzenia rozwiązania przestrzennego wewnątrz istniejącej struktury urbanistycznej, honorującego wartości naturalne i krajobrazowe w oparciu o zasady projektowania zrównoważonego. Idea architektury scalonej z naturalnym otoczeniem-ogrodem lub całkowicie schowanej pod ogrodem nie jest dzisiaj unikatem. Ta idea wynika z dwóch przesłanek: oddawania tego, co człowiek musiał zabrać naturze oraz zminimalizowania nowej przestrzeni tkanką będącą w opozycji do naturalnego ukształtowania krajobrazu. Budynek kampusu EWA Woman’s University autorstwa Dominique’a Perrault w Seulu to jeden z nowszych przykładów traktowania ziemi jako materiału architektonicznego. Główny hol znajduje się cztery kondygnacje poniżej terenu a architektura tego obiektu sprowadza się do wieloprzestrzennego rozcięcia w ziemi. „...Perrault opowiedział się za minimalistyczną dyskrecją, wznosząc budynek poniżej poziomu ziemi, co jest nietypowe dla projektantów modernistycznych”³.

W pewnej analogii do przytoczonego rozwiązania, kompozycja miejscy projektu „Europejskiego Centrum Architektury” została ukształtowana w taki sposób, aby honorować je w trzech wartościach:

- struktury i skali istniejącej zabudowy w strefie przyległej;
- obudowy przestrzeni otwartej Błoń jako wnętrza miejskiego w nawiązaniu do obudowy istniejącej;
- tektoniki naturalnej jak rzeka Rudawa i jej otoczenie w postaci wałów; Uwzględniając powyższe wyznaczniki, obiekt został skomponowany z dwóch „skrzydeł”, zanikających ku końcom budynku, domykających istniejący kwartał zabudowy. „Ramiona” budynku zostały od najwęższej strony podbudowane zielonymi pochylniami i pokryte chodnikami z kubaturą schowaną pod wzgórkami trawników. Trójkątne zakończenia skrzydeł w narożnikach obiektu zostały przyjęte, jako rozwiązanie powodujące jego optyczne zmniejszenie, oraz połączenie z istniejącą strukturą tektoniczną wału Rudawy, zapewniając „wciągnięcie” i zespolenie ciągu pieszego bulwaru rzeki z traktem komunikacyjnym przebiegającym przez projektowany budynek (il.1,8,9). Od strony błoń bryła obiektu została rozczłonkowana tak, aby gabarytowo przystawała do modułu istniejącej struktury urbanistycznej, natomiast od strony rzeki Rudawy nawarstwiający się tarasowo przeszklone ściany obiektu, podbudowane w zewnętrznych partiach zielonymi skarpami, otwierają przedpole widokowe na obszar Salwatora, Wzgórze św. Bronisławy oraz Kopiec Kościuszki. Odchylenie linii projektowanej zabudowy od powielenia kierunku ulicy Focha umożliwiło stworzenie przedpola obiektu o funkcji ekspozycyjnej oraz wytworzyło wgląd widokowy na Kopiec Kościuszki, stwarzając jednocześnie wrażenie zintegrowania obiektu z naturalnym terenem i jego stopniowego zanikania (il.4,6,7,10).

Głównymi elementami kompozycyjnymi obiektu, spajającymi poszczególne zespoły funkcjonalne są trzykondygnacyjne przeszklone foyer, zlokalizowane w widocznym z zewnątrz rozcięciu kubaturowym projektowanej bryły, oraz główna sala wielofunkcyjna, zaprojektowana również przez całą wysokość obiektu (il.11,12,13,14).

W budynku, na dwóch kondygnacjach nadziemnych i jednej podziemnej zlokalizowano: garaż podziemny, zespół handlowo-gastronomicz-

ing an urban space boil down to a ruthless snatch of almost every free space from nature in order to develop it. This object is expected to make an example of an innovative and futuristic approach to design and present the possibility of creating a spatial solution inside the existing urban structure which honours its natural values on the basis of the principles of sustainable design. The idea of architecture integrated with its natural surroundings – a garden – or completely hidden under a garden is not a curiosity these days. This idea results from two factors: returning what man had to take from nature and minimizing a new space by means of a tissue being in opposition to the natural shaping of a landscape. The building of EWA Women’s University campus, designed by Dominique Perrault in Seoul, is one of the latest examples of treating earth as an architectural material. The main hall is situated four storeys below the area, while the architecture of this object amounts to a large-space dissection in the ground. “...Perrault subscribed to minimalist discretion and raised the building beneath the ground level which is untypical of modernist designers.”

In certain analogy to the abovementioned solution, the composition of the site of “The European Centre of Architecture” was shaped so as to recognize its three values:

- the structure and scale of the existing buildings in the adjoining zone;
- the surrounding buildings in the open space of Błonia as an urban interior with reference to the existing constructions;
- natural tectonics like the Rudawa River and its surroundings in the shape of levees.

Having considered the abovementioned determinants, the object was composed of two “wings” which fade away towards the ends of the building and close the existing quarter of development. The “arms” of the building were supported with green ramps from the narrowest part and covered with pavements whose cubature is hidden under the lawn hillocks. The triangular ends of the wings in the corners of the object were accepted as a solution causing its optical reduction and a joint with the existing tectonic structure of the Rudawa embankment which helps to “pull” and combine the pedestrian route of the river boulevard with a transport tract stretching by the building (ill. 1,8,9).

From Błonia, the object was segmented so that its limiting outlines could fit in the module of the existing urban structure; from the Rudawa River, its terraced glazed walls, supported by some green slopes in the external parts, open a view foreland towards Salwator, St Bronisława Hill and Kościuszko Mound. The tilting of the line of the buildings from a copy of Focha Street direction made it possible to form the foreland of the object with an expository function and produced an insight of Kościuszko Mound with the impression of integrating the object with the natural area and its gradual decline (ill. 4,6,7,10).

The main compositional elements of the object, joining individual functional complexes, are: a three-storey glassed-in foyer located in a cubature slit that can be seen

ny, salę wielofunkcyjną, centrum szkolenia technik komputerowych i prezentacji multimedialnych w projektowaniu, strefę konferencyjną, dział Krakowskiego Triennale Architektury, bibliotekę architektoniczną z czytelnią, krakowski oddział SARP, Europejskie Centrum Architektury oraz muzeum architektury. W celu obniżenia kosztów eksploatacji obiektu wprowadzono dodatkowo funkcje komercyjne, takie jak mediateka oraz restauracja.

Funkcja społeczna obiektu ma na celu koncentrację informacji na temat architektury jako świadectwa zapisu człowieka i osiągnięć kulturowych w danym okresie rozwoju historii. Ukazywanie architektury na tle uwarunkowań geograficznych i kulturowych to główne zadanie, które będzie spełniał projektowany obiekt. Upowszechnianie wiedzy w różnych środowiskach o tej dziedzinie realizowane będzie poprzez organizowanie wystaw, prelekcji, szkoleń, spotkań, wykładów, konferencji, rozstrzygnięć konkursów, wydarzeń o randze międzynarodowej oraz możliwość szybkiego dostępu do informacji bieżących w dziedzinie architektury współczesnej jak również w dziedzinie historii architektury.

Budynek ten winien być znakiem przestrzennym i potencjalnym przykładem rozwiązań współistniejących z kontekstem tworzywa zastanej tkanki zurbanizowanej.

Przypisy:

¹ Stanisław Latour, Adam Szyski, Rozwój współczesnej myśli architektonicznej”, PWN, Warszawa, 1985, str.15

² Europejskie Centrum Architektury w Krakowie, Kraków ul. Ferdynanda Focha. Praca Dyplomowa wykonana na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej w Katedrze Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego w roku akademickim 2008/2009. Autor projektu: arch.Przemysław Korbiel. Promotor: Prof. zw. dr hab. inż. arch. Wacław Seruga. Praca nominowana do konkursu o Doroczną Nagrodę SAPR im. Zbyszka Zawistowskiego DYPLOM ROKU 2010 oraz wytypowana do konkursu o Nagrodę Miasta Krakowa 2010 w dziedzinie prace dyplomowe.

Zestawienie zespołów funkcjonalnych na poszczególnych kondygnacjach:
? poziom przyziemia (-4,10): 3565m²: strefa głównego foyer, zespół handlowo gastronomiczny, strefa szatni, zespół sanitariatów, sala wielofunkcyjna, centrum szkolenia technik komputerowych i prezentacji multimedialnych w projektowaniu, strefa konferencyjna, strefa magazynowo-techniczna, garaż podziemny 75 miejsc parkingowych;

? poziom parteru (±0,00): 2506m²: zespół administracji budynku, dział Krakowskiego Triennale Architektury, mediateka, biblioteka architektury, Europejskie Centrum Architektury, SARP Kraków, zespół sanitariatów;

? poziom I piętra (+5,00): 2265m²: muzeum architektury, restauracja;

Powierzchnia użytkowa budynku łącznie: 8 336 m²

Kubatura nadziemna budynku: 24 767 m³

Kubatura podziemna budynku 22 180 m³

Technologia: budynek centrum zaprojektowano w technologii konstrukcji mieszanej żelbetowo-stalowej. Posadowienie budynku – ze względu na warunki gruntowe (wysoki poziom wód gruntowych) – przewiduje się na płycie żelbetowej monolitycznej.

³ Philip Jodidio, Architektura dzisiaj, Taschen, Koln, 2003, str.138

Literatura:

James Wines, Zielona Architektura, Taschen, Koln, 2008,
Krzysztof Bojanowski, Piotr Lewicki, Luis Moya Gonzalez, Anna Palej, Agata Spaziante, Wojciech Wicher, Elementy analizy urbanistycznej, Politechnika Krakowska, Kraków, 1998,

Stanisław Latour, Adam Szyski, Rozwój współczesnej myśli architektonicznej, PWN, Warszawa, 1985

Philip Jodidio, Architektura dzisiaj, Taschen, Koln, 2003

from the outside, and the main multipurpose room also designed along the entire height of the object (ill. 11,12,13,14).

Two overground storeys and one underground storey of the object have got: an underground garage, a commercial and gastronomical complex, a multipurpose room, a training centre for computer techniques and multimedia presentations in design, a conference zone, a division of the Kraków Triennial of Architecture, an architectural library with a reading room, the Kraków division of the AARP, The European Centre of Architecture and a museum of architecture. In order to lower the costs of maintenance, additional commercial functions, such as a mediatheque and a restaurant, were introduced.

The social function of this object aims at concentrating information about architecture as a testimony to man’s cultural achievements in a given historical period. Its basic assignment is to present architecture against the background of geographical and cultural circumstances. The popularization of knowledge in this field in various circles will be realized by means of exhibitions, lectures, trainings, meetings, conferences, competitions, international events and fast access to current information in the domain of contemporary architecture as well as the history of architecture.

This building should make a spatial sign and a potential example of solutions coexisting with the context of the material of the existing urbanized tissue.

Endnotes:

¹ Stanisław Latour, Adam Szyski, Rozwój współczesnej myśli architektonicznej, PWN, Warsaw, 1985, p. 15

² The European Centre of Architecture in Kraków, Ferdynanda Focha St. Diploma design prepared at the Faculty of Architecture, Cracow University of Technology, Chair of Housing Environment in the academic year 2008/2009. Author of the design: Arch. Przemysław Korbiel. Supervisor: Full Prof. D.Sc. Ph.D. Arch. Wacław Seruga. Design nominated for the AARP Zbyszek Zawistowski Annual Award DIPLOMA OF THE YEAR 2010 and selected for the Award of the City of Kraków 2010 competition in the field of diploma designs.

Arrangement of functional complexes on individual storeys:

? ground level (-4.10): 3,565 m²: main foyer zone, commercial and gastronomical complex, cloakroom zone, sanitary complex, multipurpose room, training centre for computer techniques and multimedia presentations in design, conference zone, storeroom and technical zone, underground garage – 75 parking spaces;

? ground floor level (±0.00): 2,506 m²: administration complex, division of the Kraków Triennial of Architecture, mediatheque, architectural library, The European Centre of Architecture, AARP Kraków, sanitary complex;

? 1st floor level (+5.00): 2,265 m²: museum of architecture, restaurant.

Total usable area of the building: 8,336 m²

Overground cubature of the building: 24,767 m³

Underground cubature of the building: 22,180 m³

Technology: the centre was designed in the technology of mixed reinforced concrete and steel construction. On account of the ground conditions (high level of ground waters), the building is planned on a monolithic reinforced concrete plate.

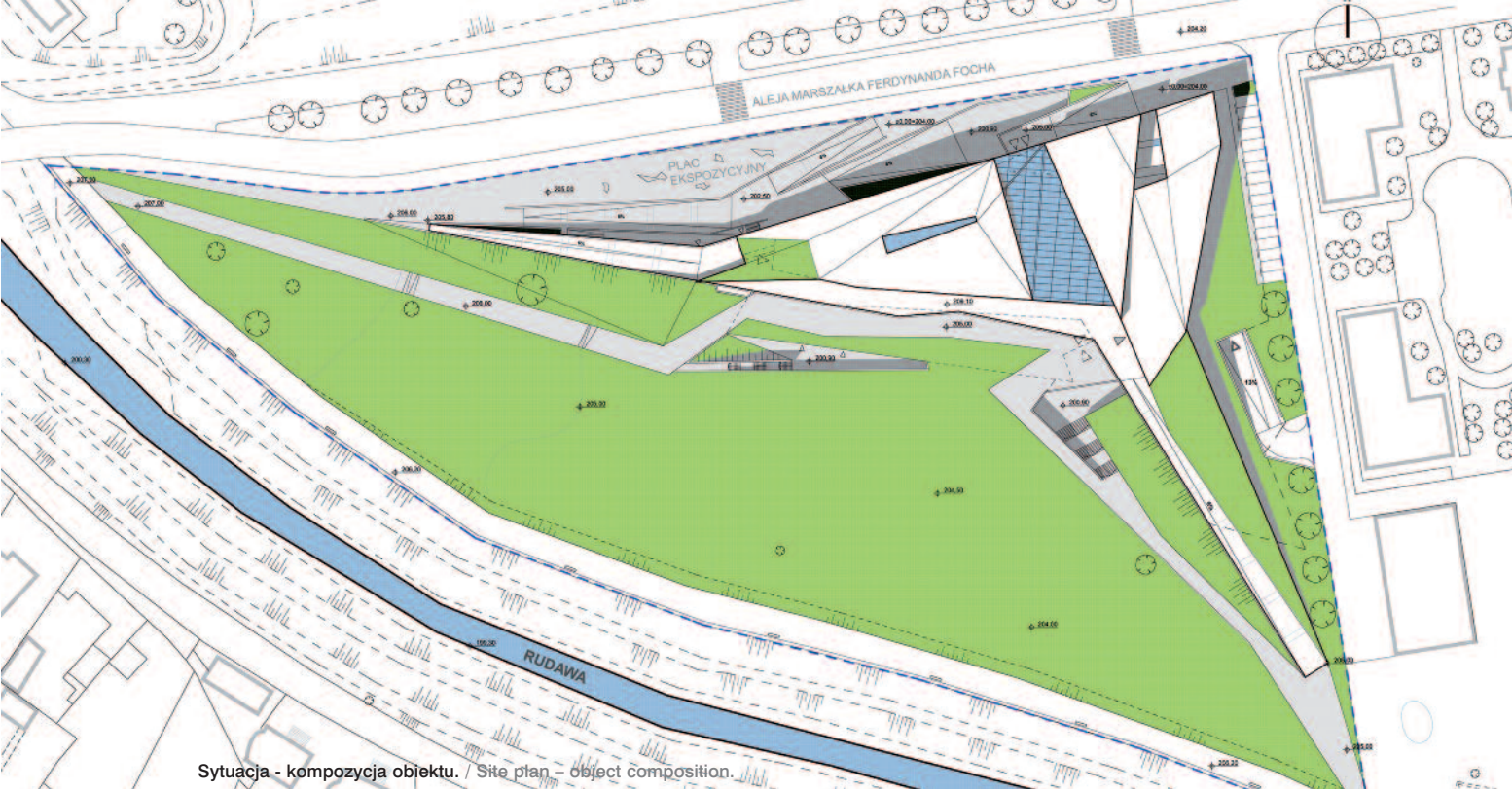
³ Philip Jodidio, Architektura dzisiaj, Taschen, Cologne, 2003, p. 138

Literature:

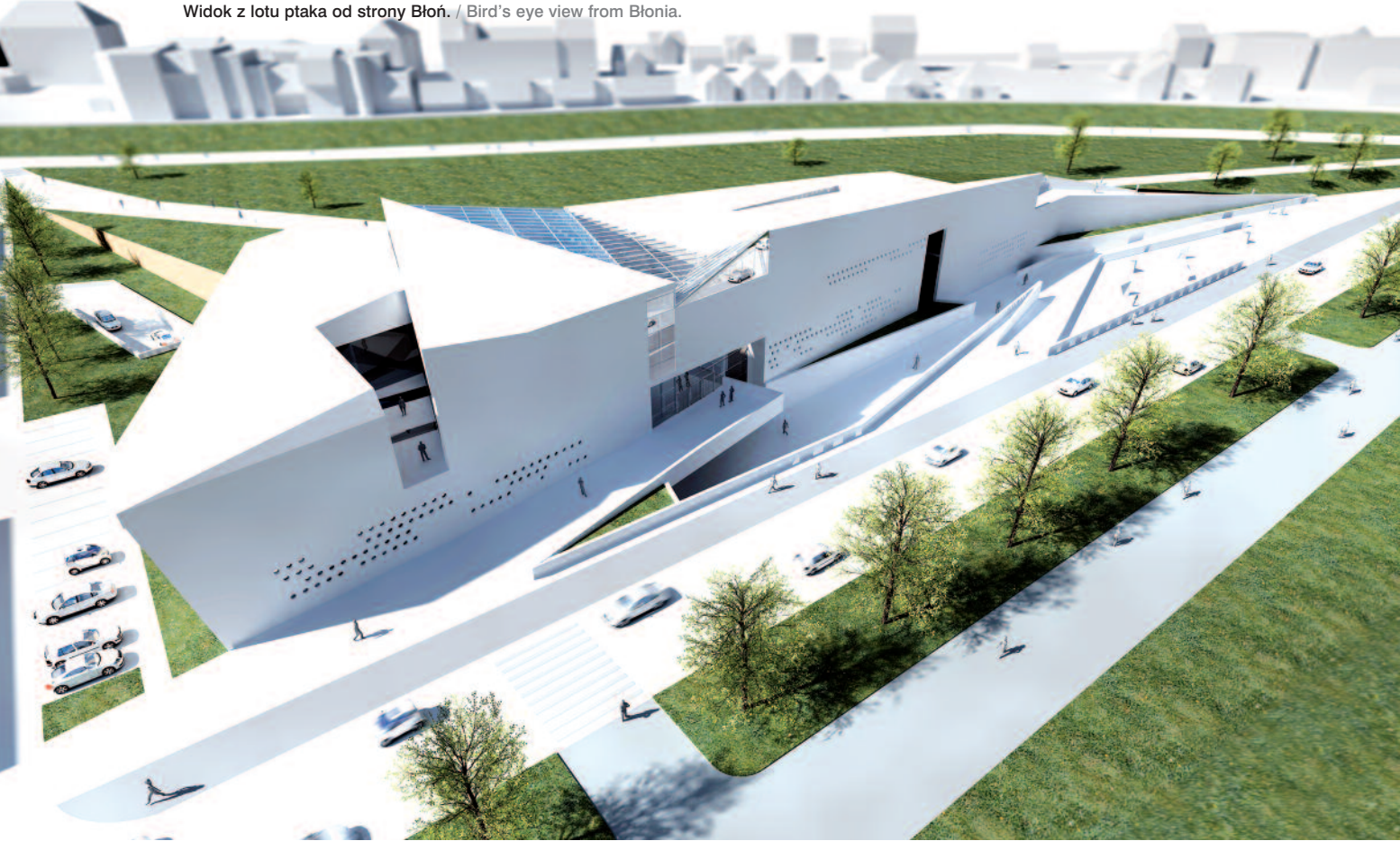
James Wines, Zielona Architektura, Taschen, Cologne, 2008
Krzysztof Bojanowski, Piotr Lewicki, Luis Moya Gonzalez, Anna Palej, Agata Spaziante, Wojciech Wicher, Elementy analizy urbanistycznej, Cracow University of Technology, Kraków, 1998

Stanisław Latour, Adam Szyski, Rozwój współczesnej myśli architektonicznej, PWN, Warsaw, 1985

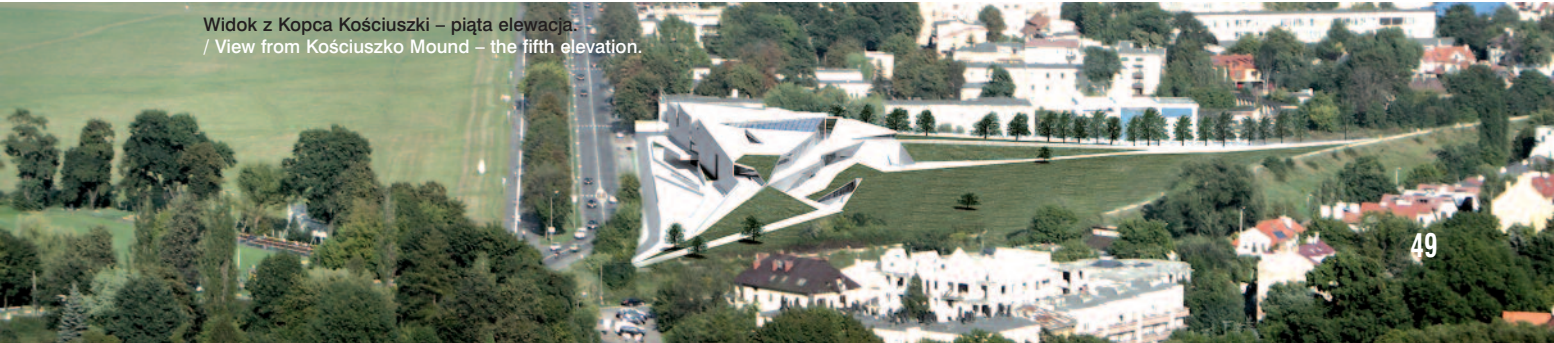
Philip Jodidio, Architektura dzisiaj, Taschen, Cologne, 2003

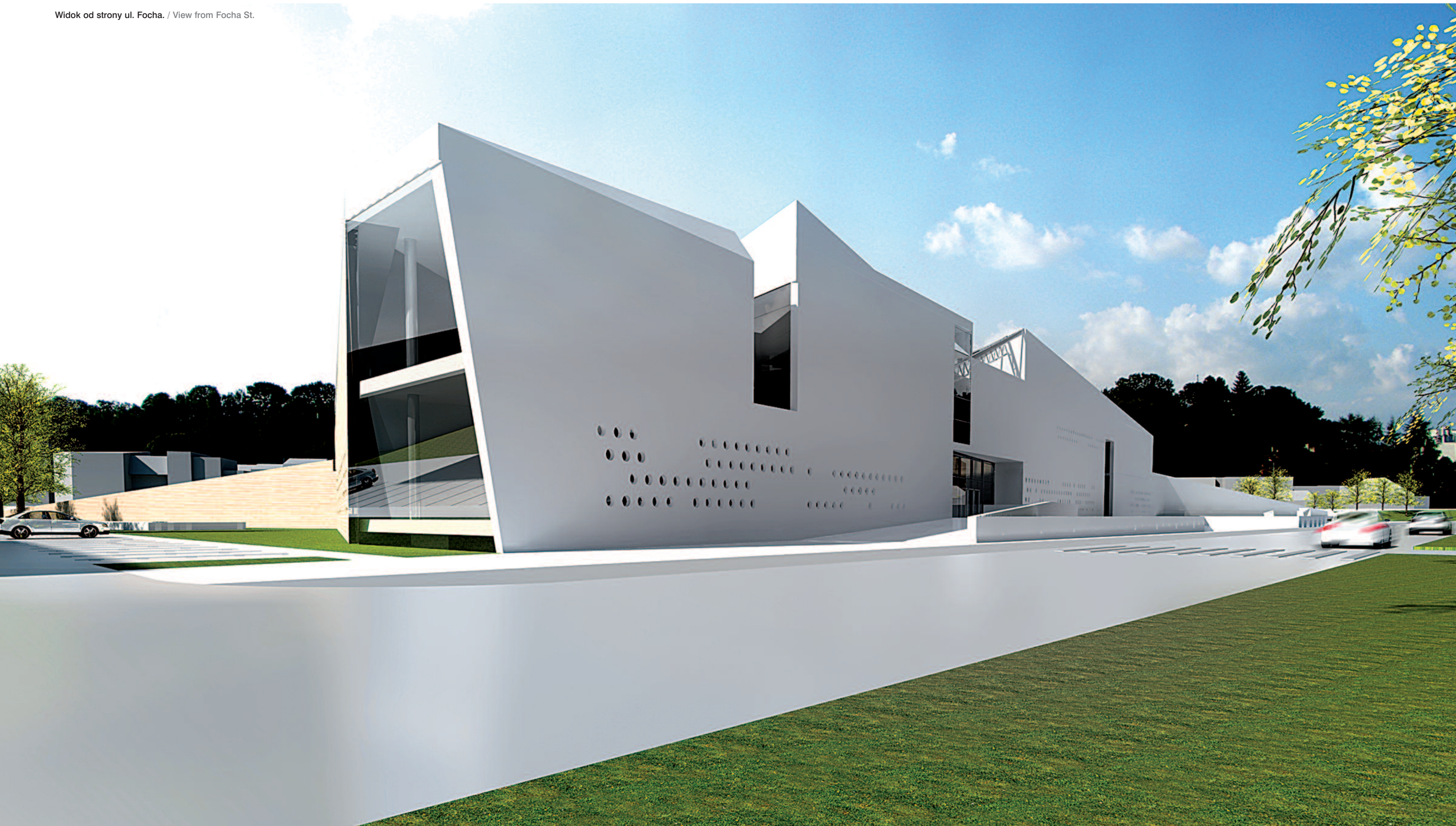

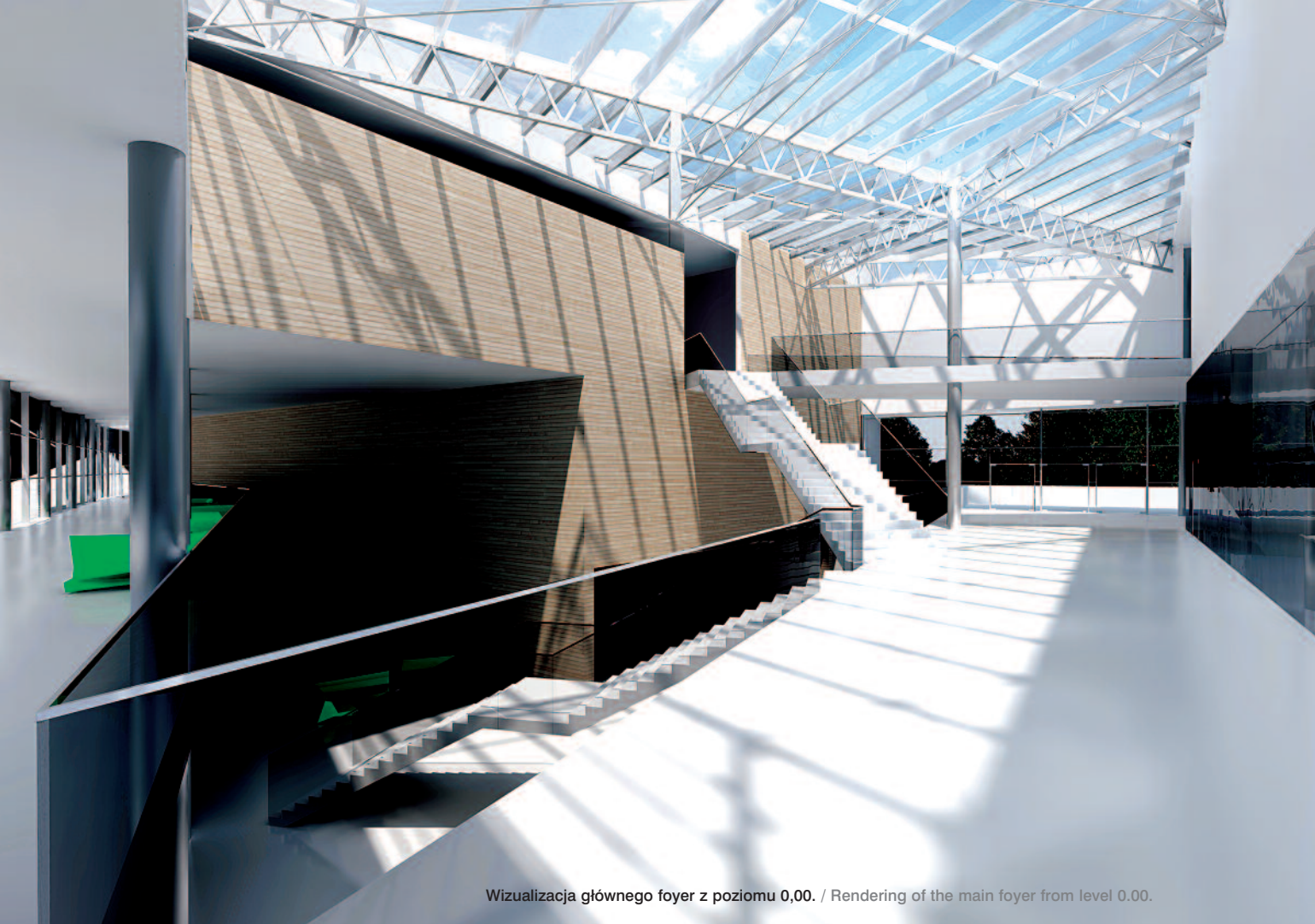
Sytuacja - kompozycja obiektu. / Site plan – object composition.

Widok z Kopca Kościuszki – piąta elewacja. / View from Kościusko Mound – the fifth elevation.

Wizualizacja głównego foyer z poziomu 0,00. / Rendering of the main foyer from level 0.00.

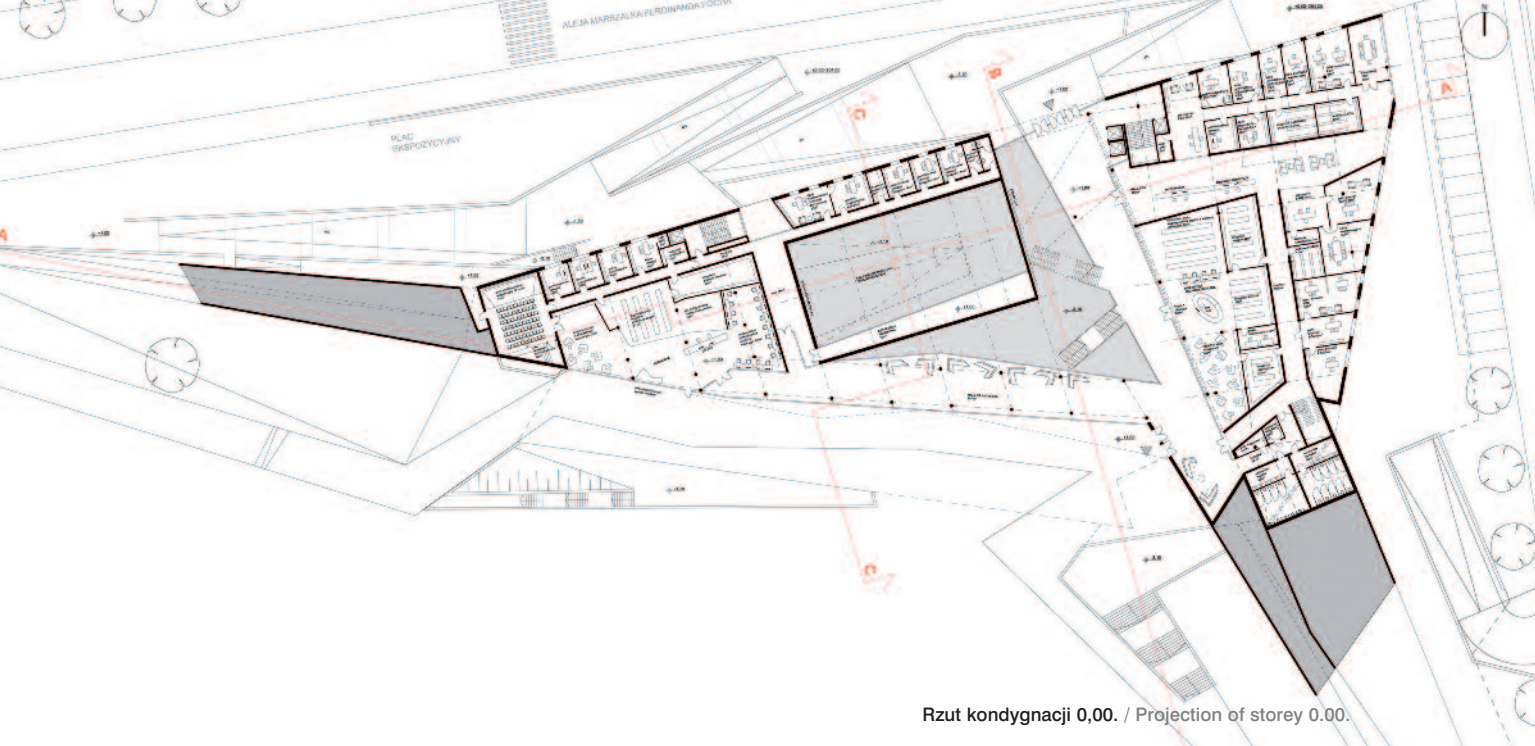
Wizualizacja sali wielofunkcyjnej. / Rendering of the multipurpose room.

Wizualizacja głównego foyer z poziomu -4,10. / Rendering of the main foyer from level -4.10.

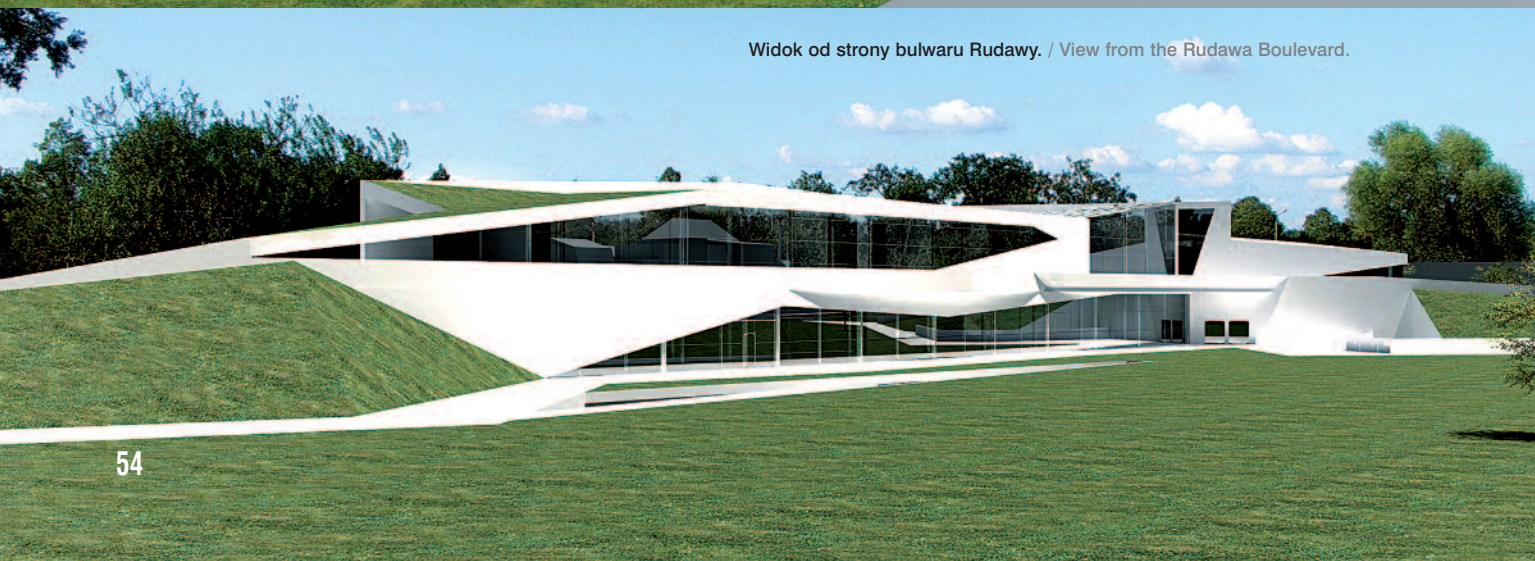
Wizualizacja sali wielofunkcyjnej. / Rendering of the multipurpose room.

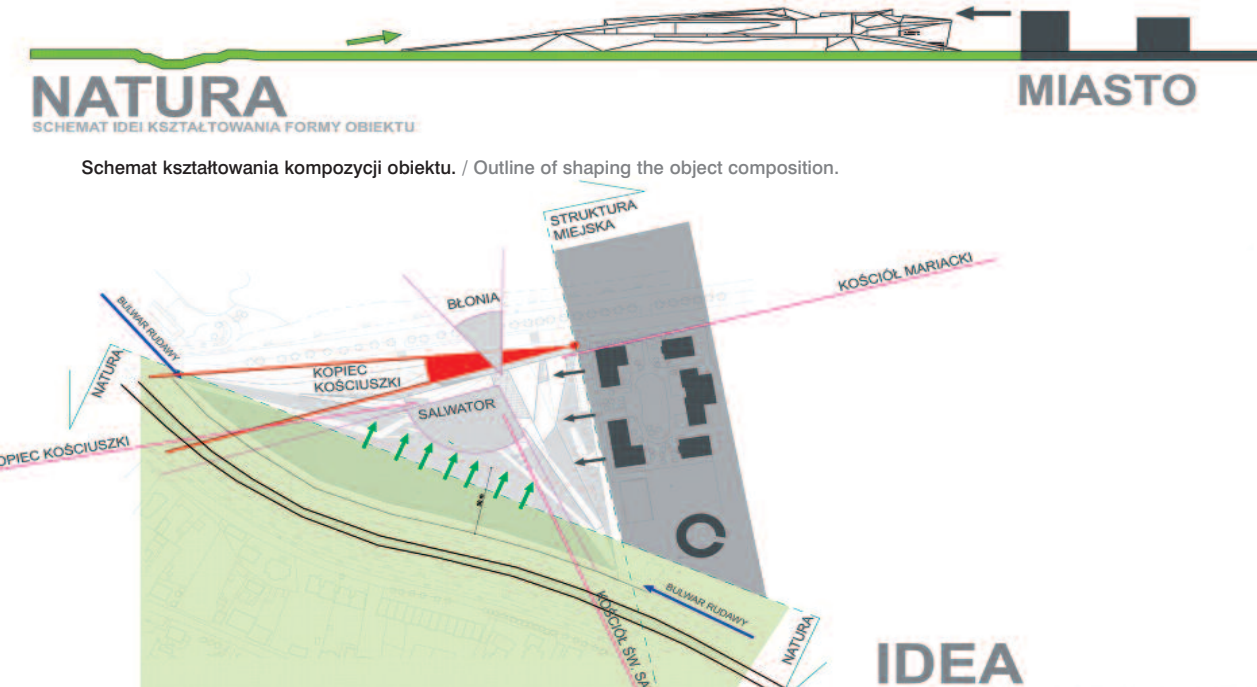
Rzut kondygnacji 0.00. / Projection of storey 0.00.

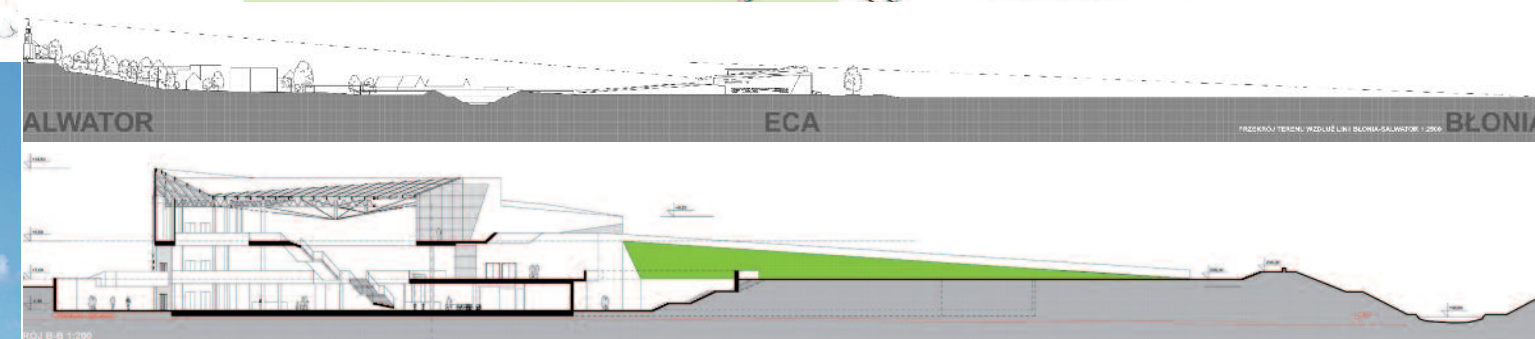
Widok od strony ul. Focha. / View from Focha St.

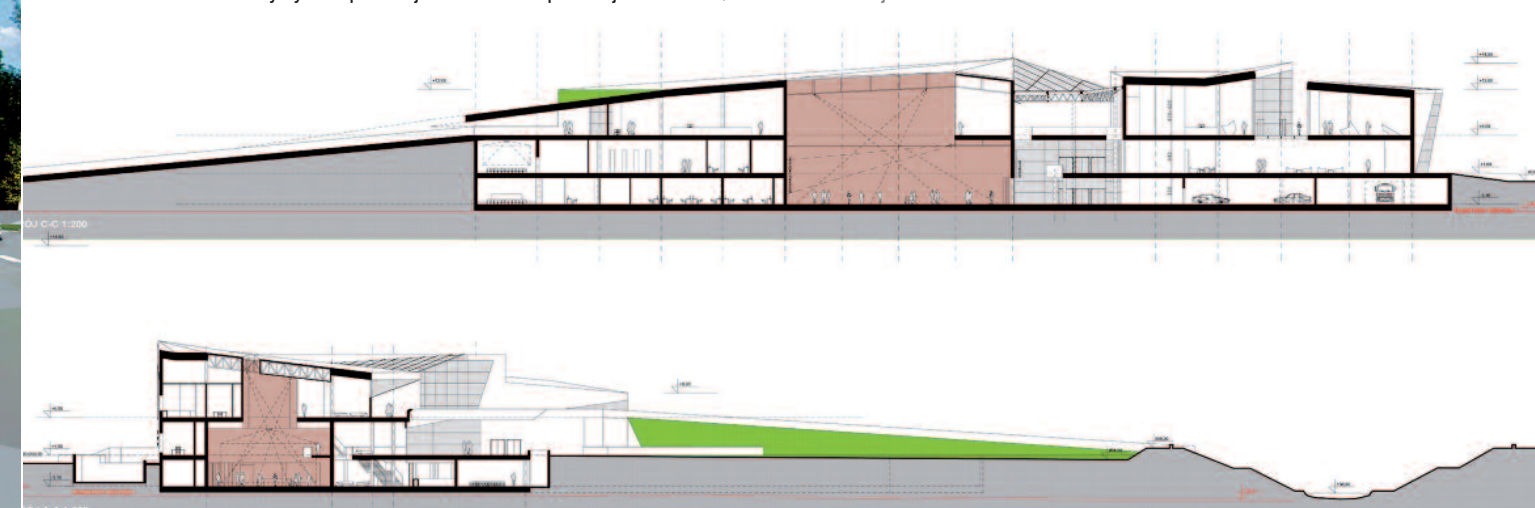
Widok od strony bulwaru Rudawy. / View from the Rudawa Boulevard.

Schemat kształtowania kompozycji obiektu. / Outline of shaping the object composition.

Charakterystyczne przekroje obiektu oraz przekroje terenowe. / Characteristic object sections and field sections.

Widok z Błonia od strony mostu na Rudawie. / View from Błonia from a bridge over the Rudawa.

